

The Role of Student Religious Organizations (*Heya'ats*) in Educating Students in Alignment with the Ideal of the Islamic Revolution

Hamid Amooali¹ | Hashem Nedaei² | Morteza Karami^{*3}

1. Master's Student in Educational Management, Imam Hossein Comprehensive University, Tehran, Iran. Email: hamidamooali1378@gmail.com
2. Associate Professor, Department of Islamic Education, Imam Hossein Comprehensive University, Tehran, Iran. Email: hnedae@yahoo.com
3. Assistant Professor, Department of Islamic Education, Imam Hossein Comprehensive University, Tehran, Iran. Email: karamimorteza315@gmail.com

Volume info

Vol. 33
Series: 69
Winter 2025

Article Type

Research Paper

Article History

Received:
22 January 2024

Revised:
16 April 2025

Accepted:
23 April 2025

Published:
22 November 2025

ISSN – E-ISSN

ISSN: 8901-1857
E-ISSN: 2821-1685

Abstract

Alongside the formal education process, universities host various associations, organizations, and institutions where students participate and influence the goals of both the university and society. Among these are Student Religious Organizations (Student *Heya'ats*). This study aimed to identify the role of these student organizations in educating students who meet the standards of the "Ideal Student of the Islamic Revolution." This research employed a qualitative approach using a thematic analysis strategy. First, the characteristics of the "Ideal Student of the Islamic Revolution" were identified through a review of library resources, electronic databases, and relevant websites. Subsequently, through interviews with organization administrators, eulogists, speakers, cultural and student affairs deputies, and expert professors associated with prominent student *hey'a'ats* in Tehran, the role of these organizations in student development was explored. Based on specific criteria, three prominent organizations were selected for study: the "*Misagh ba Shohada*" *Heya'at* of Imam Sadiq University, the "*Al-Zahra*" *Heya'at* of Sharif University of Technology, and the "*Ashab al-Hussein*" *Heya'at* of the University of Tehran. The statistical population for interviews consisted of 99 individuals; using snowball sampling, theoretical saturation was reached after 13 interviews. The findings indicate that the role of student religious organizations in educating the ideal revolution-aligned student encompasses multiple functions: religious education (devotional, doctrinal, moral, *Wilayati*, and spiritual education), revolutionary education, organizational (teamwork) education, political education, social education, emotional education, artistic education, and economic/professional education.

Keywords: Student *Heya'at* (Religious Organization), Education, Student, Ideal of the Islamic Revolution.

Cite this Paper: Amooali'H & Nedaei'H, Karami'M.(2026). The Role of Student Religious Organizations (*Heya'ats*) in Educating Students in Alignment with the Ideal of the Islamic Revolution. *Research in Islamic Education Issues*. 33(69), 215-241

Publisher: Imam Hossein University.

© The Author(s).

دور المآتم الطلابية فى تربية الطلاب على مستوى الثورة الاسلامية

حميد عموعلى^١ | هاشم ندائى^٢ | مرتضى كرمى^٣

١. طالب ماجستير فى الإدارة التربوية، جامعة الإمام الحسين (عليه السلام)، طهران، إيران. Email: hamidamooali1378@gmail.com

٢. أستاذ مشارك، قسم التربية الإسلامية، جامعة الإمام الحسين، طهران، إيران. Email: hnedae@yahoo.com

٣. أستاذ مساعد، قسم التربية الإسلامية، جامعة الإمام الحسين، طهران، إيران. Email: karamimorteza315@gmail.com

المُلخَص

لكل مجتمع منظمات ومؤسسات و هيئات مختلفة، ومن بينها الجامعات التي تتمتع بمكانة خاصة في مجال تربية الخريجين للمجتمع. إضافة الى التعليم الرسمي، إن الجامعات لديها أيضاً جمعيات ومنظمات ومؤسسات التي ينشط فيها الطلاب و يحاولون على تعزيز أهداف الجامعة والمجتمع، ومن بينها المآتم الطلابية. هدف هذا البحث هو التعرف على دور المآتم الطلابية فى تربية الطلاب على مستوى الثورة الإسلامية. إن منهج هذا البحث هو منهج كفى، وقد استخدمنا فيه استراتيجية تحليل المحتوى. ولهذا الغرض، تم أولاً تحديد خصائص الطلاب فى مستوى الثورة الإسلامية من خلال البحث فى المكتبات والمواقع الإلكترونية. بعد ذلك تم تحديد دور المآتم الطلابية فى تربية الطلاب على مستوى الثورة الإسلامية، من خلال المقابلات مع أمناء المآتم والمداحين و المحاضرين و نواب الجامعات للشؤون الثقافية والطلابية، و الأساتذة والخبراء ذوى العلاقات بالمآتم الطلابية البارزة فى الجامعات الموجودة بطهران. تم اختيار عدد من هذه المآتم على اساس معايير خاصة كمآتم نموذجية و هذه المآتم هى: مآتم «ميناق با شهدا» بجامعة الامام الصادق ٧، و مآتم الزهراء ٣ بجامعة «شريف» الصناعية، و مآتم «اصحاب الحسين»: «جامعة طهران. بلغ عدد الإحصائيين الذين أجريت معهم المقابلات الى ٩٩ شخصاً، و بعد إجراء ١٣ مقابلة عبر طريقة «كولو برفى»، وصلت بيانات هذه الدراسة العلمية، متأكداً إلى الاشباع الفكرى. النتائج الرئيسة لهذا البحث العلمى تشير إلى أن دور المآتم الطلابية فى تربية الطلاب على مستوى الثورة الإسلامية يشتمل على التربية الدينية (منها التعليم العبادى والعقائدى، والتعليم الأخلاقى، والتعليم الولائى والتعليم المعنوى)، و التربية التورية، و التربية المنظمية، و التربية السياسية، و التربية الاجتماعية، و التربية العاطفية، و التربية الفنية، و التربية الاقتصادية و المهنية.

الكلمات المفتاحية: المآتم الطلابية؛ التربية؛ طالب جامعي؛ مستوى الثورة الاسلامية

السنة والرقم

المجلد: ٣٣

شأن ١٤٤٧

ورقة البحث

تاريخ المقالة

تاريخ الاستلام: ١٠ رجب ١٤٤٥

تاريخ المراجعة: ١٧ شوال ١٤٤٧

تاريخ القبول: ٢٤ شوال ١٤٤٧

تاريخ النشر: ٠١ جمادى الثاني ١٤٤٧

ISSN – E-ISSN

ISSN: 8901-1857

E-ISSN: 2821-1685

استناد: عموعلى، حميد؛ ندائى، هاشم؛ كرمى، مرتضى. (١٤٠٤). دور المآتم الطلابية فى تربية الطلاب على مستوى الثورة الاسلامية؛

مجلة العمى البحث فى قضايا التربية الاسلامية؛ ٣٣(٦٩): ٢٤١-٢١٥.

©
المؤلفون

الناشر: الجامعة الامام الحسين(ع)

OPEN ACCESS

نقش هیئت‌های دانشجویی در تربیت دانشجوی تراز انقلاب اسلامی

حمید عموعلی^۱ | هاشم ندائی^۲ | مرتضی کرمی^{۳*}

۱. دانشجو کارشناسی ارشد، رشته مدیریت آموزشی، دانشگاه جامع امام حسین(ع)، تهران، ایران Email: hamidamoali1378@gmail.com

۲. دانشیار، گروه تعلیم و تربیت اسلامی، دانشگاه جمع امام حسین(ع)، تهران، ایران Email: hmedaee@yahoo.com

۳. استادیار، گروه تعلیم و تربیت اسلامی، دانشگاه جمع امام حسین(ع)، تهران، ایران Email: karamimorteza315@gmail.com

چکیده

در کنار فرایند رسمی تعلیم و تربیت، دانشگاه‌ها دارای انجمن‌ها، تشکل‌ها و نهادهایی نیز هستند که دانشجویان در آن‌ها به فعالیت می‌پردازند و در پیشبرد اهداف دانشگاه و جامعه تأثیرگذار هستند که یکی از آنها، هیئت‌های مذهبی دانشجویی است. هدف این پژوهش شناسایی نقش هیئت‌های دانشجویی در تربیت دانشجوی تراز انقلاب اسلامی بود. روش پژوهش حاضر از نوع کیفی بوده و از راهبرد تحلیل مضمون استفاده شده است، برای این منظور ابتدا با جستجو در منابع کتابخانه‌ای و منابع الکترونیکی و سایت‌های مرتبط ویژگی‌های دانشجوی تراز انقلاب اسلامی را شناسایی کرده سپس از طریق مصاحبه با متولیان هیئت‌ها، مداحان، سخنرانان، معاونت‌های فرهنگی و دانشجویی دانشگاه‌ها، استادان و صاحب نظران مرتبط با هیئت‌های دانشجویی شاخص دانشگاه‌های تهران، نقش هیئت‌های دانشجویی در تربیت دانشجوی تراز انقلاب اسلامی شناسایی شد. از میان هیئت‌های دانشجویی، هیئت‌های میثاق با شهدای دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، هیئت الزهراء سلام‌الله‌علیها دانشگاه صنعتی شریف و هیئت اصحاب‌الحسین علیه‌السلام دانشگاه تهران، بر اساس معیارهایی به عنوان هیئت شاخص انتخاب و بررسی شدند. جامعه آماری مصاحبه شونده‌ها ۹۹ نفر بود که با نمونه‌گیری گلوله برفی پس از انجام ۱۳ مصاحبه، داده‌های این پژوهش با اطمینان به اشباع نظری رسیده است. یافته‌های اصلی پژوهش نشان می‌دهد که نقش هیئت‌های دانشجویی در تربیت دانشجوی تراز انقلاب اسلامی شامل کارکردهای تربیت دینی (تربیت عبادی و اعتقادی، تربیت اخلاقی، تربیت ولایی و تربیت معنوی)، تربیت انقلابی، تربیت تشکیلاتی، تربیت سیاسی، تربیت اجتماعی، تربیت عاطفی، تربیت هنری و تربیت اقتصادی و حرفه‌ای می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: هیئت دانشجویی؛ تربیت؛ دانشجو؛ تراز انقلاب اسلامی

استناد: عموعلی، حمید؛ ندائی، هاشم؛ کرمی، مرتضی. (۱۴۰۴). نقش هیئت‌های دانشجویی در تربیت دانشجوی تراز انقلاب

اسلامی؛ پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی؛ ۳۳(۶۹): ۲۴۱-۲۱۵.

سال و شماره

سال ۳۳، پیاپی: ۶۹
زمستان ۱۴۰۴

سال و شماره

مقاله پژوهشی

سابقه مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۰۲

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۱/۲۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۰۳

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۹/۰۱

شاپا چاپی و الکترونیکی

شاپا چاپی: ۶۹۷۲-۲۲۵۱

الکترونیکی: ۵۱۹۶-۲۶۴۵

مقدمه و بیان مسئله

هر جامعه‌ای دارای سازمان‌ها، نهادها و مؤسسات مختلف است و یکی از آن‌ها دانشگاه، که به عنوان تربیت‌کننده نیروی متخصص جوامع دارای جایگاه ویژه‌ای می‌باشد. دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی علاوه بر نقش تعلیم و آموزش خود، مسئولیت تربیت دانشجو در همه ابعاد آن را نیز بر عهده دارند. همچنین در کنار فرایند رسمی تعلیم و تربیت، دانشگاه‌ها دارای انجمن‌ها، تشکل‌ها و نهادهایی نیز هستند که دانشجویان در آن‌ها به فعالیت می‌پردازند و در پیشبرد اهداف دانشگاه و جامعه تأثیرگذار هستند که یکی از آنها، هیئت‌های مذهبی دانشجویی است (احمدی، ۱۳۹۶: ۲-۳). این هیئت‌ها از وقتی تشکیل شدند و در دانشگاه‌ها رشد کردند، به صورت غیرمستقیم در تربیت عمومی و اجتماعی دانشجویان موثر بوده‌اند، تربیت دانشجویی که بعد از فارغ التحصیلی بتواند دغدغه‌های دینی و صیانت از ارزش‌های جامعه را به خوبی ایفا نماید. بعضی از دانشجویان از همان بدو ورود به دانشگاه به خاطر پیشینه قبلی و هیئتی بودن وارد هیئت و تولی‌گری آن می‌شوند و برخی نیز با دیدن فعالیت‌های متنوع هیئت در پاسداشت ارزش‌های جامعه جذب آن می‌شوند. فعالیت در هیئت به یک معنا نوعی عدم بی‌تفاوتی نسبت به ارزش‌های اجتماعی و مشارکت فعالانه در انتقال ارزش‌ها تلقی می‌شود که عملاً هیئت را در راستای اهداف متعالی آموزش عالی قرار می‌دهد.

بعد از انقلاب اسلامی یکی از رسالت‌های نظام آموزش عالی، پرورش و تهذیب نسل آینده مدیران و کارگزاران کشور در نظر گرفته شد. طبق نظر امام خمینی^(ع):

«مهم در دانشگاه‌ها، دانشسراها، تربیت‌های معلم، تربیت‌های دانشجویی، این است که همراه با تعلیمات و تعلیمات، تربیت انسانی باشد. چه بسا اشخاصی که در علم به مرتبه اعلا رسیده‌اند، لکن تربیت انسانی ندارند. یک همچو اشخاصی ضررشان بر کشور، ضررشان بر ملت، ضررشان بر اسلام، از دیگران زیادتر است. آن کسی که دانش دارد، لکن دانشش توأم با یک تهذیب اخلاق و یک تربیت روحی نیست، این دانش موجب این می‌شود که ضررش بر ملت و بر کشور زیادتر باشد از آنهایی که دانش ندارند. همین دانش را یک شمشیری می‌کند در دست خودش، و با آن شمشیر دانش ممکن است که ریشه یک کشور را از بین ببرد و قطع کند» (مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی^(ع)، ۱۳۸۹، ج ۸: ۳۱۰).

همچنین مقام معظم رهبری به موضوع تربیت دانشجوی انقلابی اشاره کرده و می‌فرماید: «دانشگاه باید انقلابی باشد، دانشجو باید انقلابی باشد، دانشجو باید یک مسلمان مجاهد فی سبیل الله باشد؛ به این سمت باید هدایت بکنند» (بیانات در دیدار جمعی از اساتید دانشگاه‌ها: ۱۳۹۵/۰۳/۲۹).

در همین راستا غریبی (۱۳۹۸: ۱۳) معتقد است، تربیت در تراز انقلاب اسلامی، تربیتی است که شکوفایی استعدادها و معنوی و انقلابی دانشجویان را در پی داشته باشد. در تربیت انقلابی، اهتمام برنامه‌ها و فعالیت‌های تربیتی، براساس رویکرد جهادی و در خط ارزش‌های انقلاب اسلامی است.

امروزه نقش و اثرگذاری تربیتی گروه‌های غیررسمی بر افراد جامعه با ویژگی‌های خاصی که در جذب مخاطبان دارند، توجه جدی دغدغه‌مندان حوزه تعلیم و تربیت را جلب نموده است (سعیدی رضوانی و همکاران، ۱۳۹۳: ۹۶) که از جمله این گروه‌ها که قرن‌ها است شکل گرفته، هیئت است. به تعبیر امروزی، هیئت‌های مذهبی، سازمان‌های مردمی‌اند که مبتنی بر باورها و اعتقادات ناب دینی مردم شکل می‌گیرند (جعفرزاده و همکاران، ۱۳۹۹: ۶). هیئت‌های مذهبی به عنوان شبکه و سازمان مذهبی برخاسته از فرهنگ تشیع در اشکال و تنوع کمی و کیفی گوناگونی شکل گرفته است (مظاهری، ۱۳۸۷: ۲۷۵). یکی از اشکال جدید این هیئت‌ها، که در کنار سایر هیئت‌های موجود در جامعه فعالیت می‌کنند، هیئت‌های مذهبی دانشگاهی هستند که کارکردهای ویژه‌ای در محیط دانشگاه دارند (سرخوش، ۱۳۹۴: ۵). هیئت‌های مذهبی با انتقاد سازنده، آرمان خواهی، رصد چالش‌ها و مشکلات دانشگاه، تعظیم شعائر دینی، ایجاد فضای معنوی در محیط دانشگاه و ایجاد فضای تعامل و هم‌اندیشی بین گروه‌ها و تشکل‌های مختلف موجود در محیط دانشگاه و تقویت نقش دانشجویان در توسعه فعالیت‌های مذهبی در پیشرفت و شکوفایی مراکز علمی کشور نقش بسزایی را خواهند داشت (احمدی، ۱۳۹۶: ۳).

افراد با حضور در این مجالس و محافل چه خادم باشند و چه مستمع، علاوه بر تأثیری که از معنویت و روح این مجالس می‌پذیرند و تأثیر وضعی که خود روضه و ذکر اهل بیت علیهم السلام بر آنها می‌گذارد، در زمینه تربیت دینی و معنوی و اعتقادی نیز پرورش می‌یابند، به صورتی که مثلاً قشر نوجوان و جوان

مفاهیمی چون مسئولیت‌پذیری را در محیط‌خانه و به طرق مختلف نتوانسته‌اند آموزش دهند اما فرد با حضور در محیط هیئت خیلی عمیق این موضوع را درک و اجرا می‌کند. یا در زمینه مهارت‌آموزی یا تربیت اعتقادی و تربیت انقلابی تجربیات مسئولین هیئت‌های مذهبی بیانگر این است که افراد از جنبه‌های مختلف اعتقادی، اخلاقی و هویت انقلابی دچار ضعف بوده‌اند اما به طرق مختلف وارد هیئت می‌شوند (به تعبیری جذب می‌شوند) و در هیئت به عنوان خادم فعالیت می‌کنند، در اثر همین رفت و آمد به هیئت به یک حد کمالی می‌رسند. هیئت در دانشگاه همچنین یک تربیت‌کننده دفعی و تدریجی است، به این صورت که برخی افراد با یک بار آمدن در این محیط یک تغییر اساسی می‌کنند (تحول می‌یابند) و نیز برخی با حضور در هیئت به صورت مستمر رشد پیدا می‌کنند. هیئت در تربیت اجتماعی افراد نیز تأثیرگذار است، از طریق برقراری ارتباط با دیگران (مانند خادمان راهنما در هیئت) و دیدن دوستان و آشنایان و تعامل با اجتماع رشد پیدا می‌کنند.

با توجه به اهمیت تربیت دانشجوی انقلابی و نقش تربیتی هیئت‌های مذهبی به نظر می‌رسد هیئت‌های دانشجویی نقش بسزایی در تربیت دانشجوی تراز انقلاب اسلامی ایفا می‌کنند. نقش هیئت‌های مذهبی دانشجویی در تربیت دانشجویان شاید یک مفهوم واضح و بدیهی باشد اما کلی است و این پژوهش در تلاش است تا با یک بررسی علمی نقش‌های تربیتی هیئت را به طور دقیق مورد مطالعه قرار دهد تا از این طریق بتوان کارکردهایی که هیئت در تربیت دانشجوی تراز انقلاب اسلامی دارد را به خوبی مشخص کرد. بنابراین با توجه به مطالب مذکور و اهمیت تربیت دانشجوی در تراز انقلاب اسلامی و کارکردهای تربیتی که هیئت‌های دانشجویی دارند، این پژوهش در پی پاسخ به این مسئله است که نقش هیئت‌های دانشجویی در تربیت دانشجوی تراز انقلاب اسلامی چیست؟

مبانی نظری

دانشگاه تراز انقلاب اسلامی

یکی از نهادهای اجتماعی نیازمند فرایند تربیت، دانشگاه‌ها هستند. ارتقای هر جامعه‌ای حاصل و ثمره تربیت نخبگان و فرهیختگان بصیر و آگاه توسط نظام‌های دانشگاهی است. اکثر قریب به

اتفاق مدیران، اقتصاددانان، سیاسیون و صنعتگران را دانش آموختگان دانشگاه‌ها تشکیل می‌دهند. دانشگاه‌ها در تولید، انتقال و نشر علم و فناوری، نیز نقشی اساسی ایفا می‌کنند. اثر بلندمدتی را که دانشگاه بر فرهنگ، سبک زندگی جامعه و حتی جهت‌گیری‌های اساسی کشور ایجاد می‌کنند نیز نباید از نظر دور داشت (نجاران طوسی، فاتح راد، برزنونی، حسنی آهنگر، محمدی، ۱۳۹۶). دانشگاه‌ها هر کدام بر اساس مجموعه قواعد نوشته و نانوشته‌ای فعالیت می‌کنند و بایدها و نبایدهای عملکردی دانشگاه‌ها در هر کشوری تابع نظام سیاسی-اجتماعی و فرهنگی آن جامعه است. «جامعه ایرانی که در انقلاب اسلامی با رویکرد الهی، جهان‌بینی اسلامی را مبنای شئون گوناگون زندگی خود قرار داد، خواهان آن است که آموزش عالی‌ای متناسب با مبانی و ارزش‌های اسلامی داشته باشد تا با تربیت متفکران و مدیران بر وفق آن مبانی و معیارها، به ترویج و تعمیم آنها در جامعه اسلامی مبادرت ورزد.» (شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۹۲). اسلامی یا دانشگاه تراز انقلاب اسلامی، بر اساس تصویری که امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری ترسیم کرده‌اند، علاوه بر آنکه باید کشور را به پیش برد، راهکاری برای انسان‌سازی و تداوم انقلاب اسلامی نیز هست؛ در این زمینه مقام معظم رهبری می‌فرماید: «دانشگاه مطلوب انقلاب، مرکزی است که در آن متخصصین مسلمان و متعهد پرورش می‌یابند و این امر جز به اسلامی بودن اساس، روش و سیستم در دانشگاه‌ها ممکن نخواهد بود» (بانکی‌پور فرد، قماشچی، ۱۳۸۴).

دانشگاه تراز انقلاب اسلامی، دانشگاهی است که برخورداری از کارکنان و اعضای هیئت علمی مؤمن، متعهد و متخصص و برخورداری از نگرش توحیدی و تعلق به مبانی انسان‌ساز اسلام و ارزش‌های انقلاب اسلامی، آن را از سایر دانشگاه‌ها متمایز می‌سازد و در راستای تقویت نظام اسلامی، تحقق اهداف و آرمان‌های بلند انقلاب اسلامی، نقش‌آفرینی در ایجاد تمدن نوین اسلامی، احیای هویت دینی، انقلابی و ملی نسل جوان کشور و رشد و توسعه متوازن و همه‌جانبه ابعاد علمی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی کشور اقدام می‌کنند (رضایت؛ قلی‌زاده، ۱۴۰۰). به لحاظ نظری، رهبران انقلاب اسلامی، شورای عالی انقلاب فرهنگی، آیات عظام و اندیشمندان اسلامی به صورت‌های مثبتی به توصیف دانشگاه انقلابی پرداختند (حاجی‌پور، شمس‌الدینی، حسنی کریم‌آباد، ۱۳۹۷). واضح است که برای تحقق دانشگاه تراز انقلاب اسلامی باید دانشجویی که عضو مهم آن یا به عبارتی خروجی آن هست، حائز ویژگی‌هایی باشد و به گونه‌ای تربیت شود که برای اسلام و

انقلاب مفید بوده و بتواند با بهره‌گیری از علم و دانش خود از دستاوردها، ارزش‌ها و آرمان‌های انقلاب اسلامی حراست و نگهداری کند. «خروجی‌های دانشگاه مطلوب انقلاب اسلامی، انسان‌های عالم حکیم در تراز اسلام، امام‌قدس‌سره و شهدا هستند که با توانمندی‌های روحی، جسمی، فکری، علمی و ایمانی خود، در راه تحقق اهداف انقلاب اسلامی از پس امتحان‌های دشوار برآیند.» (نجاران طوسی، فاتح‌راد و برزنونی، ۱۳۹۸: ۲۸۴). ویژگی‌های دانشجوی تراز انقلاب از نگاه مقام معظم رهبری را می‌توان به چهار نوع شایستگی شامل (۱) فکری و اعتقادی (۲) اخلاقی و رفتاری (۳) علمی و تخصصی (۴) عملی و حرفه‌ای تقسیم کرد که هر کدام معیارهای معینی دارند (نجاران طوسی و دیگران، ۱۳۹۶).

علاوه بر تقسیم‌بندی فوق، ویژگی‌های محصول دانشگاه تراز انقلاب اسلامی بر اساس بیانات مقام معظم رهبری را در چهار دسته دیگر نیز تبیین می‌کنند: متدین، انقلابی مثبت، فعال و متعهد، دارای روحیه بیزاری نسبت به وابستگی، دارای اعتماد به نفس و خودباوری باشد (حاجی‌پور و دیگران؛ ۱۳۹۷). کشتکار و نروزی (۱۳۹۵) نیز در پژوهش خود ضمن طراحی الگوی مفهومی دانشگاه اسلامی، ویژگی‌های دانشجوی انقلابی را تعهد و عمل اسلامی، ضد استکبار و ضد سلطه خارجی، عمیق، منظم، مسئول بودن نسبت به مسائل انقلاب، جستجو کننده آرمان‌های انقلاب، امیدواری، قدرت تحلیل سیاسی، هوشمندی، کمک به یکدیگر، تعامل دانشجوی با محیط، درس خواندن از روی علاقه می‌داند. همچنین باقری، عباس‌پور و آقازاده (۱۳۹۱) در پژوهشی خصوصیت و مهارت‌های (شایستگی‌های) مورد نیاز دانش‌آموختگان دانشگاه اسلامی برای تأمین نیازهای جامعه در این عصر را در شش عنوان بررسی می‌کند که عبارت‌اند از: تقوا و روحیه وظیفه‌شناسی و خدمت محوری، هوشمندی و فراکنشی بودن، انطباق‌پذیری و توانایی کار میان وظیفه‌ای و میان‌رشته‌ای، خلاقیت و نوآوری و کارآفرینی، انعطاف‌پذیری، روحیه کار تیمی و گروهی. فرمehنی فراهانی و صفوی (۱۳۹۱) عمده‌ترین مولفه‌های الگوی فرهنگ مطلوب دانشجویی از منظر قرآن و سنت را، شامل خدامحوری، حق‌مداری، آخرت‌گرایی، هدایت جویی، عقل‌ورزی، علم‌آموزی، هماهنگی با مسیر انبیا، نورانیت در علم و عمل و اخلاق، احترام به استاد، تلاش و کوشش، نظم و برنامه‌ریزی، نوآوری و خلاقیت، دوری از غریزدگی و اهتمام بر خودکفایی، شکرگزاری و دقت در انتخاب دوست می‌دانند. مرور اسناد داخلی وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری نیز مبین ویژگی‌های دانشجوی تراز انقلاب اسلام نیز هست به عنوان مثال در

آیین نامه انتخاب دانشجوی نمونه کشوری، دانشجوی نمونه به فردی گفته می‌شود که از نظر علمی (که شامل فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی می‌شود)، از نظر اجتماعی، فرهنگی (که شامل فعالیت‌های ایثارگری، قرآنی، سیاسی، ادبی، هنری، اجتماعی و ورزشی می‌شود) و شئون دانشجویی (که شامل پایبندی به انجام فرایض دینی و متعهد بودن، رعایت ضوابط و مقررات، رفتار محترمانه، رعایت اخلاق و مسئولیت‌پذیری می‌شود)، در رتبه بالاتری نسبت به دانشجویان دیگر باشد (ذوالفقاری، ۱۳۹۸: ۲۶۳).

هیئت‌های دانشجویی

هیئت، نوعی تشکل مذهبی، مجموعه‌هایی از مردم هر محله، که بر محور عزاداری بر سیدالشهدا و ائمه‌علیهم‌السلام به ویژه در ایام عاشورا تشکیل می‌شود (محدثی، ۱۳۷۴: ۱۳۲). «هیئت‌های مذهبی از قدیمی‌ترین نهادهای مردمی و اجتماعی‌اند که حول محور حب اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام و تعظیم شعائر دینی، به خصوص بزرگداشت شهادت سید و سالار شهیدان، حضرت اباعبدالله الحسین علیه‌السلام فعالیت می‌کنند» (جعفرزاده و دیگران، ۱۳۹۹: ۱۰۷). به عبارت دیگر، هیئت‌های مذهبی، از مناسک مهم دین اسلام، نهادی اجتماعی، سازمان و تشکلی مردمی و مبتنی بر باورها و اعتقادات دینی مردم هست و حول محور حب اهل بیت و امام حسین علیهم‌السلام و عاشورا برگزار شده و کارکردی فراتر از یک تجمع دینی ساده دارد (احمدی، ۱۳۹۴: ۱۶).

اصلی‌ترین رسالت هیئت‌های مذهبی اقامه عزاداری و سوگواری شهادت حضرت سیدالشهدا علیه‌السلام و احیاء فرهنگ پرشور و شعور عاشورا و تعظیم شعائر مذهبی و دینی است (جمشیدی باندری، ۱۳۹۷: ۹۵). البته کارکردهای دیگری نیز دارد که از نظر محققین مختلف، متفاوت است به عنوان مثال، احمدی (۱۳۹۶: ۶۵) کارکردهای هیئت‌های مذهبی را اجتماعی، سیاسی و فرهنگی می‌داند.

غفاری هشجین و همکاران (۱۳۹۱: ۹) بیان می‌کنند هیئت‌های مذهبی در فرآیند انقلاب اسلامی وظایف و نقش‌های مختلفی را در جهت پیشبرد اهداف انقلاب عهده دار شدند. از جمله آنها می‌توان به نقش اجتماعی، فرهنگی، هنری، اقتصادی، سیاسی و نظامی اشاره کرد. دای دایی (۱۳۹۶: ۵۹) نیز کارکرد هیئت‌های مذهبی را در چهار عرصه سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی

و تربیتی بررسی کرده است. شاکری (۱۳۹۴: ۱۸) نیز کارکردهای کلی هیئت‌ها را در حدود ۱۸ مورد بیان می‌کند و پس از آن کارکرد تربیتی هیئت را در ذیل تربیت اخلاقی، تربیت سیاسی، تربیت اجتماعی، تربیت عاطفی و تربیت عقلانی مورد بررسی قرار می‌دهد. هیئت‌های مذهبی دانشگاهی مانند هیئت‌های مذهبی دیگر هستند با تفاوت‌هایی که مهم‌ترین آنها، در نوع مخاطب این هیئت‌ها است؛ زیرا عموماً متشکل از دانشجویان و طیف دانشگاهی کشور است که طبقه نخبگانی جامعه را تشکیل می‌دهند و با نگاه عمیق‌تر نسبت به مسائل اجتماعی، تأثیرگذاری بیشتری بر جامعه دارند (جعفرزاده و دیگران، ۱۳۹۹: ۱۰۸). مهم‌ترین ضرورت شکل‌گیری هیئت‌های دانشجویی ایجاد فضای معنوی در محیط دانشگاه و در بین دانشجویان بوده که این مهم توسط سایر تشکلهای و انجمن‌های دانشجویی بی‌پاسخ مانده بود، چراکه فعالیت سایر تشکلهای با جهت‌گیری سیاسی انجام می‌گیرد. کانون‌های فرهنگی دانشگاه هم بیشتر حول مسائل فرهنگی غیردینی هستند و بیشتر جنبه‌های هنری را مورد توجه قرار می‌دهند. از اولین هیئت‌های دانشجویی می‌توان هیئت ابوالفضل عباس علیه‌السلام دانشگاه ارومیه و هیئت متوسلین به چهارده معصوم علیه‌السلام دانشگاه صنعتی شریف و هیئت میثاق با شهدای دانشگاه امام صادق علیه‌السلام را نام برد (احمدی، ۱۳۹۶: ۵۶).

پیشینه پژوهش

در پژوهش‌هایی که به موضوع کارکرد هیئت‌های مذهبی پرداخته‌اند، هم هیئت‌های دانشجویی و هم نقش تربیتی هیئت مورد بررسی قرار نگرفته و هیئت‌های عامه و کارکردهای سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، نظامی، هنری و غیره را مورد مطالعه قرار داده‌اند. در پژوهش‌هایی نیز موضوع کارکرد هیئت‌های دانشجویی را بررسی کرده‌اند اما در مورد نقش تربیتی این هیئت‌ها داده‌ای ارائه نشده است. برخی از این پژوهش‌ها نیز به موضوع کارکرد تربیتی هیئت‌های مذهبی پرداخته‌اند اما هم تربیت و هم هیئت از حیث دانشجویی بودن آن مغفول مانده است. نکته‌ای که این پژوهش را از پژوهش‌های ماقبل متفاوت می‌سازد این است که موضوع تربیت دانشجوی تراز انقلاب اسلامی را در بستر هیئت‌های دانشجویی مورد مطالعه قرار می‌دهد.

پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی

جدول شماره ۱: خلاصه پیشینه پژوهش

دامنه پژوهش	پژوهشگر / سال پژوهش	عنوان پژوهش	یافته
پیشینه پژوهش	اسمعیلی حسین آباد (۱۳۹۹)	شاخصه‌های هیئت مذهبی به مثابه نهادی تبلیغی از منظر قرآن و حدیث و راهکارهای تحقق آن	یافته‌های این پژوهش مبین آن است که می‌توان شاخصه‌های متعددی را ناظر به افرادی که توفیق خادمی اهل بیت علیهم السلام در هیئت‌های مذهبی را دارند؛ در دو حوزه فردی و اجتماعی و همچنین، کارکردهای این نهاد اجتماعی را در عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی برشمرد و با اتخاذ رویکرد جامع نگر توسط مدیران هیئت‌های مذهبی و با راهبرد تشکیلات و کار تشکیلاتی، شاخصه‌های مذکور را محقق نمود.
	جعفرزاده، رازینی و مطیعی (۱۳۹۹)	ارزیابی عملکرد هیئت‌های مذهبی دانشگاهی مبتنی بر رویکرد تحلیل اهمیت عملکرد	عوامل تشکیل دهنده هیئت‌های دانشگاهی را ذیل ۲۵ مؤلفه در چهار محور محتوا، افراد اثرگذار هیئت، پشتیبانی هیئت و سازمان و اداره هیئت شناسایی کرده و به ارزیابی عملکرد هیئت‌های دانشگاهی پرداخته است.
	حسینی زارکویی (۱۳۹۹)	نقش هیئت‌های مذهبی تراز انقلاب اسلامی در رشد و تعالی خانواده مبتنی بر حدیث و سیره اهل‌بیت علیهم السلام	در این پژوهش بیان می‌کند که یکی از نهادهای مؤثر در ارتقاء معنوی و فرهنگی خانواده، هیئت‌های مذهبی می‌باشند که بر اساس روایات وارده در حوزه تبیین رحم‌های طینی، ولایی و رحمانی، زمینه ارتباط افراد جامعه را با اهل بیت علیهم السلام ایجاد نموده و بستر تربیت و بهره‌مندی از آموزه‌ها و سیره اهل بیت علیهم السلام را فراهم می‌نماید.
	جمشیدی باندری (۱۳۹۷)	کارکرد هیئات مذهبی در مانایی نهضت عاشورا در یکصد سال اخیر	آنچه کمتر مورد توجه قرار گرفته، نقش اجتماعی هیئت‌های مذهبی در جامعه و کارکرد آنها در برقراری تعاملات در سطوح مختلف جامعه و مردم است که این کارکردهای مورد اشاره تاثیر قابل ملاحظه ای را در حفظ و گسترش فرهنگ شورآفرین عاشورایی داشته است.

جدول شماره ۲: (ادامه)

دامنه پژوهش	پژوهشگر / سال پژوهش	عنوان پژوهش	یافته
هیئت‌های مذهبی	احمدی (۱۳۹۶)	مطالعه‌ی کارکردهای هیئت‌های مذهبی دانشجویی در دانشگاه‌ها: مطالعه موردی دانشگاه‌های شاهد، صنعتی شریف	این پژوهش، هیئت‌های مذهبی دانشجویی را دارای کارکردهای متعددی از جمله کارکردهای اجتماعی، سیاسی و فرهنگی می‌داند که در نتیجه اقدامات و فعالیت‌های گوناگون این هیئت‌ها بروز پیدا کرده و برای فرد، گروه و جامعه اثرات و پیامدهای مثبت بسیاری دارند.
	دانی دانی (۱۳۹۶)	طراحی الگوی تعامل هیئت‌های مذهبی (مطالعه موردی هیئت‌های قزوین)	در این پژوهش بیان می‌کند که تعامل هیئت‌های مذهبی یکی از مهم‌ترین راه‌های افزایش بهره‌وری این ظرفیت‌های مردمی است که در قالب سلسله جزایر پراکنده، مشغول دفاع از اسلام و انقلاب هستند. او در این پژوهش، همکاری دو یا چند هیئت را به عنوان تعریف تعامل هیئت‌های مذهبی اتخاذ کرده و زوایا و ابعاد مختلف تعامل همچون عرصه، قالب، عمق، حجم و بستر تعامل مورد بررسی قرار داده و الگوی پارادایمی تعامل هیئت‌های مذهبی قزوین را طراحی کرده و شرایط، مقوله‌ها، راهبردها و پیامدهای آن را مشخص کرده است.
	شیرودی و شیرودی (۱۳۹۶)	تأثیرات جامعه شناختی هیئت‌های مذهبی بر مؤلفه‌های مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران	با بررسی نقش عناصر جامعه‌شناختی سیاسی همچون: سن، جنس، قومیت و گروه‌های مرجع در هیئت‌های مذهبی، میزان تأثیرشان بر مؤلفه‌هایی همچون: انتخابات، راهپیمایی‌ها و سخنرانی‌های سیاسی، به عنوان مصداق بارز مشارکت سیاسی مردم، بررسی شده است. این پژوهش نشان می‌دهد که عناصر جامعه شناختی هیئات مذهبی بر افزایش و کاهش مشروعیت سیاسی نظام جمهوری اسلامی نقش رو به رشدی دارند.

دامنه پژوهش	پژوهشگر / سال پژوهش	عنوان پژوهش	یافته
هیئت‌های مذهبی	احمدی (۱۳۹۴)	بررسی جامعه شناختی رابطه سبک زندگی و هیئت‌های مذهبی	یافته این پژوهش، کشف رابطه‌ی متقابل و دو سویه‌ی مفاهیم هیئت‌های مذهبی و سبک زندگی است. در واقع همان گونه که کنشگران جامعه، هیئتی متناسب با سبک زندگی خود از لحاظ سن، جنس، مکان، زمان، فعالیت و محتوا بر می‌گزینند که با ذات‌ه و سلیقه آنان تناسب داشته و از برنامه‌های آن بهره‌مند شوند؛ همان گونه نیز برنامه‌های مختلف هیئت، سرمایه‌های مذهبی شرکت‌کنندگان را افزایش می‌دهد و در درونی کردن خوی و خصلت دینی‌شان تلاش می‌کند و از ابتلا شرکت‌کنندگان به برخی از آسیب‌های اجتماعی پیشگیری می‌کند و همچنین، شیوه‌های تقویت و تداوم این سبک زندگی را به آنان آموزش می‌دهد.
	سرخوش (۱۳۹۴)	حضور افراد در هیئت‌های مذهبی و نشاط اجتماعی: مطالعه موردی شهر همدان در سال ۱۳۹۳	آنچه به بررسی آن پرداخته است در باب هیئت‌های مذهبی معیار و استاندارد بوده است یعنی هیئت‌هایی که در برپایی برنامه‌های خود اصولی را رعایت می‌کنند و این هیئت‌های مذهبی در حالت معیار دارای ده بعد می‌باشند. هر کدام از ابعاد فرضیه‌ای ارائه شده و تأثیر هر کدام بر نشاط اجتماعی افراد مورد بررسی قرار گرفته نتایج تحقیق نشان می‌دهد که ارتباط قوی بین ابعاد هیئت و نشاط اجتماعی وجود دارد.
	شاکری (۱۳۹۴)	نقش هیئت‌های مذهبی در تربیت	در این پژوهش بیان می‌کند که هیئت‌های مذهبی بر تربیت اخلاقی، اجتماعی، عاطفی، سیاسی، عقلانی و رفتاری افراد مؤثرند.
	مهری و احمدی (۱۳۹۳)	بررسی جامعه شناختی تغییرات کارکردی هیئت‌های مذهبی	این پژوهش به دنبال شناسایی تغییرات کارکردی هیئت‌های مذهبی بر اساس پنج شاخص مهم ذیل، به عنوان ارکان اصلی هیئت‌های مذهبی است: مداح، مستمعین، ابژه، مکان و فضا و محتوا. پژوهشگر در نهایت با بررسی هیئت‌های برگزار شده در تهران، به این نتیجه رسیده است که برخی هیئت‌های فعلی از کارکرد دینی به کارکرد هنری و حتی در مواردی به کارکرد نمایشی تغییر یافته و از کارکرد اصلی و دینی خود فاصله گرفته‌اند.

جدول شماره ۴: (ادامه)

دامنه پژوهش	پژوهشگر / سال پژوهش	عنوان پژوهش	یافته
هیئت‌های مذهبی	سعیدی رضوانی، باغگلی و مهاجر (۱۳۹۳)	ارزیابی برون داد تربیتی هیئت‌های مذهبی: مورد: شهر مشهد	این پژوهش، چهار عامل هویت ملی، باورهای فردی، هویت دینی و ارزش‌های اجتماعی_اخلاقی را برای تربیت دینی - اخلاقی در نظر می‌گیرد و به ارزیابی برون‌داد تربیتی هیئت‌های مذهبی می‌پردازد و چنین استنباط می‌کند که افراد هیئتی در هر چهار مقوله از افراد غیر هیئتی بالاتر هستند.
	فرجی (۱۳۹۲)	بررسی کارکردهای هیئت‌های مذهبی در پیشگیری از جرم	این پژوهش بیان می‌کند که ضمن بررسی کارکردهای مختلف هیئت‌های مذهبی به ویژه کارکردهای اجتماعی روشن گردید که ماهیت پیشگیری از جرم در هیئت‌ها با تبیین جرم‌شناسی آن کنشی و ریشه‌ای است که از طریق آگاهی بخشی به مردم، تقویت باورها و اعتقادات دینی، ترویج صحیح امر به معروف و نهی از منکر و ... می‌توانند در پیشگیری از جرم موفق عمل کنند.
	غفاری، هاشجین، مرشدی زاد و خدادادی (۱۳۹۱)	نقش هیئت‌های مذهبی شهر تهران در فرآیند پیروزی انقلاب اسلامی	بیان می‌کنند که این سازمان‌ها (هیئت‌های مذهبی) در فرآیند انقلاب اسلامی وظایف و نقش‌های مختلفی را در جهت پیشبرد اهداف انقلابی عهده دار شدند. از جمله آنها می‌توان به نقش فرهنگی، هنری، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و نظامی هیئت‌های مذهبی مورد مطالعه شهر تهران در فرآیند پیروزی انقلاب اسلامی اشاره کرد.
	حسینی (۱۳۸۸)	تبیین بسترهای شکل‌گیری، ویژگی‌های سازمانی و کارکردهای هیئات مذهبی	این پژوهش در پی تبیین و تشریح سازمانی تاریخی (هیئات مذهبی) است که توسط معصومین (ع) ایجاد شده است. در این پژوهش، سه کارکرد اصلی برای هیئات بیان شده است: ۱. تولدی و تبری، ۲. معرفت و بصیرت‌افزایی، ۳. موضع‌گیری و اقدام؛ که از طریق حفظ و تعمیق ارتباط عاطفی و عقلایی، منجر به تحقق توحید و ولایت در جامعه می‌شوند.
	مجدالاشرفی (۱۳۸۴)	کارکرد اجتماعی هیئت‌های مذهبی	این پژوهش، کارکردهای مختلفی از قبیل فرهنگ‌سازی، هویت‌بخشی و الگوسازی، تعالی‌جویی و فضیلت‌طلبی، کنترل غیر مستقیم انسان‌ها، پر کردن اوقات فراغت، مساعدت و دستگیری و انفاق نسبت به افراد جامعه و ... را برای هیئت‌های مذهبی متصور شده است.

دائمه پژوهش	پژوهشگر / سال پژوهش	عنوان پژوهش	یافته
دانشجوی تراز انقلاب اسلامی	حاجی پور، شمس‌الدینی، حسنی کریم‌آباد (۱۳۹۷)	ویژگی‌های محصول دانشگاه تراز انقلاب اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری	ویژگی‌های محصول دانشگاه تراز انقلاب اسلامی بر اساس بیانات مقام معظم رهبری را در چهار دسته دیگر نیز بیان می‌کنند: متدین، انقلابی مثبت، فعال و متعهد، دارای روحیه بیزاری نسبت به وابستگی، دارای اعتماد به نفس و خودباوری باشد.
	نجان طوسی، فاتح راد، برزنونی، حسنی آهنگر، محمدی (۱۳۹۶)	الگوی دانشگاه تراز انقلاب اسلامی	این پژوهش، الگوی جامع و نسبتاً مفصل دانشگاه تراز انقلاب اسلامی را از بیانات رهبران معظم انقلاب اسلامی استخراج کرده شامل پنج بُعد (پیامدها، نتایج، خروجی‌ها، فرایندها و سرمایه‌ها و زیرساخت‌ها) خروجی‌های دانشگاه تراز انقلاب اسلامی، نیز شامل دو مؤلفه عمده «دانش‌آموختگان و نخبگان» و «فکر، علم و فناوری» است. دانش‌آموختگان و نخبگانی که حائز شایستگی‌های اعتقادی، اخلاقی، رفتاری، تخصصی و حرفه‌ای با معیارهای معین هستند.
	کشتکار و نوری (۱۳۹۵)	الگوی مفهومی دانشگاه اسلامی از منظر مقام معظم رهبری مدظله‌العالی	ضمن طراحی الگوی مفهومی دانشگاه اسلامی، ویژگی‌های دانشجوی انقلابی راه، تعهد و عمل اسلامی، ضد استکبار و ضد سلطه خارجی، عمیق، منظم، مسئول بودن نسبت به مسائل انقلاب، جستجوکننده آرمان‌های انقلاب، امیدواری، قدرت تحلیل سیاسی، هوشمندی، کمک به یکدیگر، تعامل دانشجو با محیط، درس خواندن از روی علاقه می‌داند.
	باقری، عباس پور و آقازاده (۱۳۹۱)	طراحی الگوی شایستگی‌های دانش‌آموختگان دانشگاه اسلامی برای خدمت‌محوری و تامین نیازهای جامعه	خصوصیت و مهارت‌های (شایستگی‌های) مورد نیاز دانش‌آموختگان دانشگاه اسلامی برای تامین نیازهای جامعه در این عصر را در شش عنوان بررسی می‌کند که عبارت‌اند از: تقوا و روحیه وظیفه‌شناسی و خدمت‌محوری، هوشمندی و فراکنشی بودن، انطباق‌پذیری و توانایی کار میان وظیفه‌ای و میان‌رشته‌ای، خلاقیت و نوآوری و کارآفرینی، انعطاف‌پذیری، روحیه کار تیمی و گروهی

روش‌شناسی پژوهش

روش این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی است و از لحاظ رویکرد معرفت‌شناختی توصیفی - تحلیلی است و با توجه به ماهیت داده‌ها از نوع کیفی است و راهبرد آن تحلیل مضمون است. روش جمع‌آوری داده‌ها میدانی بود و محقق از ابزار مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده کرد. در پژوهش حاضر، هیئت‌هایی ملاک قرار گرفتند که با توجه به ویژگی‌های زیر جزء هیئت‌های دانشجویی شاخص دانشگاه‌های تهران محسوب می‌شدند، مانند: الف) گستردگی کار هیئت (محلی یا منطقه‌ای بودن آن نه صرف درون دانشگاهی بودن)، ب) مطرح بودن در سطح دانشگاه‌ها و جامعه، ج) داشتن مخاطب بیرونی، د) اثرگذاری بر سایر هیئت‌ها، و) داشتن اثرات ضمنی در فرآیندهای دانشگاهی و جامعه‌ای؛ بر اساس شاخص‌های فوق، هیئت میثاق با شهداء دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، هیئت اصحاب‌الحسین دانشگاه تهران و هیئت الزهرا دانشگاه صنعتی شریف، به عنوان هیئت‌های شاخص انتخاب شدند. متولیان هیئت‌های دانشجویی فوق، معاونت‌های فرهنگی - دانشجویی در دانشگاه‌ها، اساتید و صاحب‌نظران مرتبط با هیئت، به عنوان جامعه آماری پژوهش در نظر گرفته شدند. با بررسی هیئت‌های مذکور جامعه آماری ۹۹ نفر بودند. در پژوهش حاضر بر اساس روش نمونه‌گیری گلوله برفی پس از انجام ۱۳ مصاحبه، پاسخ‌ها در سه مصاحبه آخر تکراری گشته و داده جدیدی حاصل نشد، در نتیجه بعد از انجام این تعداد مصاحبه، داده‌های این پژوهش به اشباع نظری رسید.

سؤالات پژوهش

سؤال اصلی تحقیق

هیئت‌های دانشجویی چه نقشی در تربیت دانشجوی تراز انقلاب اسلامی دارند؟

سؤالات فرعی تحقیق

۱. دانشجوی تراز انقلاب اسلامی چه ویژگی‌هایی دارد؟
۲. هیئت‌های دانشجویی چه نقشی تربیتی‌ای را ایفا می‌کنند؟

یافته‌های پژوهش

در این راستا ابتدا داده‌های جمع‌آوری شده تحلیل و تعداد ۲۸۵ مضمون پایه شناسایی شد. سپس با پالایش این مفاهیم ۱۴۸ مضمون سازمان یافته استخراج شد. پس از آن مضامین سازمان یافته استخراج شده در قالب ۱۱ کارکرد تربیتی به عنوان مضامین فراگیر دسته‌بندی شد.

مضامین پایه:

ارتباط‌گری، هویت توفیق، تصویرسازی مثبت، ملتزم به شعائر دینی، دغدغه‌مندی انقلاب، تظاهر دینی متدین، محبت به اهل‌بیت، جریان‌سازی، انس و مراوده با هیئت، ارتباط سطحی با هیئت، مسئولیت‌پذیری، فهمیم بودن، بی‌تفاوت نبودن نسبت به آرمان‌های انقلاب، عدم منفعت‌طلبی، کارآمدی، تظاهر انقلابی، جهاد انقلابی، ایثار، طاغوت‌ستیزی، عامل بودن، دفاع از انقلاب، تقوا، اخلاص در نیت، رشدیافته، علقه عاطفی به اهل‌بیت، هدایتگری، تحقق شعائر الهی، کنشگر اجتماعی، متعهد بودن، علقه وجودی به اهل‌بیت، فطرت‌گرایی، تذکار، شکوفایی فطرت، تربیت عاطفی، همراهی ولی، استقامت، دغدغه‌مندی، عدم قدرت‌طلبی، مدیریت کردن، روحیه خدمت به مردم، ساده‌زیستی، شهادت‌طلبی، سرباز ولی، آرمان‌گرایی، توجه به حقیقت باطنی اهل‌بیت، رعایت ادب حضور و جذب محبت اهل‌بیت، انگیزه‌مندی، برانگیختن عواطف اجتماعی، تأمین نیاز عاطفی، نیازشناسی، برنامه‌ریزی، مبارزه با جبهه کفر و استکبار، کار همه‌جانبه، انقلابی بودن، خودانگیختگی، سخت‌کوشی، مدیریت مبتنی بر نفوذ بر قلب‌ها، یادگیری تشکیلاتی، قدردان بودن، نگاه وسیله‌ای به دنیا، بی‌ارزش بودن دنیا، درک مسائل اقتصادی، تجربه‌ورزی تشکیلاتی، تربیت بر محور ایثار، کمک مالی، مهارت هماهنگ‌سازی، یادگیری مبتنی بر تجربه، تربیت مبتنی بر الگوسازی، تحول‌آفرین، تواضع، ایجاد نگرش، مردمی‌بودن، خلاقیت و ابتکار، ایجاد حرکت اجتماعی، تربیت اقتصادی، هنر و مهارت داشتن، بصیرت‌افزایی، ایجاد بینش اقتصادی، حمایت جبهه حق، ثبات قدم، تربیت آگاهانه و ناآگاهانه، تربیت ضمنی، محور بودن روضه، تربیت اعتقادی، عبودیت، معرفت به توحید الهی، معرفت نسبت به امام، معنایابی مبتنی بر رنج، سبک زندگی حماسی، شهره درس خواندن، نظام‌مند بودن، جامع‌نگر بودن، محیط سالم، کنترل‌کننده، مجمع عمومی تشکیلات دانشگاه، جمع مؤمنانه، بروز عاطفی عمیق، حق‌مداری، دستگیری کردن،

مضامین پایه:

تربیت اجتماعی، ایجاد بستر رشد و ارتباط، ارتباط حبی با اهل بیت، امام‌حسینی بودن، آدم‌سازی، ایستادگی و مقاومت، مقید به حدود الهی، هویت‌بخشی، بازدارنده شخصی، هشداردهنده روحی، جهت‌دهی کردن، تقویت جهت‌گیری تمدنی، ارتقا جهت‌گیری فکری، حفظ هیمنه روحی و شخصیتی، رفاقت و صمیمیت عمیق، تربیت مستمر، توحید و توکل، هدفمندی، فهم توسل، دین‌داری سخت، تحریک عواطف، شاگردپروری، درمانگری، فهم و معیت امام، روحیه برادری، همدلی کردن، اصالت داشتن، امام محور بودن، روحیه سختی‌پذیری، تواضع در برابر امام، آخرت‌گرایی، تربیت ولایی، رشد و تقرب الهی، تربیت عاطفی، تعامل اجتماعی، تربیت نامرئی، بصیرت و هوشیاری، اهل مسجد و عبادت، تربیت سیاسی، موضع‌گیری صریح سیاسی، کنش سیاسی صحیح، محتوای انقلابی، ولایت‌مداری، کنشگری فرهنگی، افزایش معرفت دینی، اشاعه محبت اهل بیت، فعالیت اقتصادی، ایجاد تعاونی‌ها، حفظ و توسعه ثروت، ظلم‌ستیزی، تکلیف‌گرایی، افزایش تمایلات دینی، دشمن‌شناسی، جهت‌دهی علمی، قیام برای خدا، توحید مداری، عدالت‌طلبی، نسبی بودن، تناسب عمل و نظر، افزایش معرفت انقلابی اجتماعی، انگیزه‌بخشی، فعالیت سیاسی، فعالیت فرهنگی، انتقال اندیشه و فکر، معرفت‌دهی در عمل، انتقال روح ایمان، مرگ‌اندیشی، خالص ساز، اتصال قلبی به شهدا، توجه به معاد، لطافت روحی، تفکر آخرتی، توان اعتقادی قوی، اهل خودسازی، معرفت‌زایی دعا، اهل مناجات، نفس‌شناسی، افزایش قدرت تفکر، برنامه‌ریزی، کلام نافذ، تنوع‌بخشی، نهاد اجتماعی، همراهی تعلیم و تربیت، کارکرد اجتماعی، فرهنگی و سیاسی، رویکرد روشنفکری، رویکرد دینی، سبک زندگی، شکل‌دهی روابط اجتماعی، سبک زندگی هیئتی، تربیت فکری و اعتقادی، گفتمان‌سازی، نهاد اجتماعی اثرگذار، شور و نشاط جوانی، تقویت روح جمعی، تظاهر نیروهای اجتماع، انعطاف‌پذیری، گستره جغرافیایی وسیع، دانشگاه اسلامی، تربیت دینی، گفتمان انقلاب اسلامی، گفتمان امام حسین، الگوهای دینی، وحدت‌آفرینی، ملتزم به مبانی اسلام، اعتقاد به نظام اسلامی، اعتقاد به تفکر رهبران انقلاب، هدفمند شدن علم، جهت‌گیری اسلامی، فهم فلسفه زندگی، تقویت گفتمان انقلاب، ولایت‌پذیری تشکیلاتی، تحلیل سیاسی داشتن، امید به آینده، ارتباط با جامعه، راهبری کردن، بقا دهنده حکومت، تفکر باز، جامعه‌نخبگانی، ارتباط‌دهنده، مطالبه‌گر، شخصیت

مضامین پایه:

چندبعدی، تهذیب نفس، تشکیلات آدم ساز، تشکیلات سازی، تنوع و تکثر ساخت آدم، حرفه ای سازی، کار تشکیلاتی، تغییر پذیری فضای دانشجویی، یادگیری تشکیلاتی، تعامل تشکیلاتی، اقدام به موقع، تربیت تشکیلاتی، ارتباطات اجتماعی، فاقد طبقه بندی اجتماعی، حل اختلافات، تربیت مبتنی بر رنج و چالش، اجرایی بودن، درک اتمسفر خاص دانشگاه، مشغولیت داشتن، کار آمدی، نفی طاغوت کردن، تصویرسازی انقلابی، احساس مهم بودن، عزتمندی، احساس شخصیت، احساس لذت ماندگار، دقت در عمل، تجربه لذت کار تشکیلاتی، میهن دوستی، رفتار سازی، کارخانه انسان سازی، تشکیلات توحیدی، زیست تشکیلاتی، جهت گیری توحیدی، تفکر بومی سازی، فهم مبتنی بر عمل، فهم مبتنی بر تعاملات، فهم مبتنی بر سبک زندگی، جهت دار بودن، تربیت مبتنی بر لذت، مواسات و همدلی، اجتماع قلوب، افزایش قدرت و عزت اجتماعی، تربیت مبتنی بر تذکر و نصیحت، خودشناسی، جهت دهی فطری، مؤمن بودن، هویت انسانی ثابت، کمال یابی، علم به فناوری روز، تنوع پذیری اجتماعی، زیست تشکیلاتی، حل مشکلات جامعه، فهم اجتماع، همکاری اجتماعی، مسئله محوری، بلند همتی، توفیق الهی، قدرت تصمیم گیری، رفاقت خالصانه، شبکه سازی اجتماعی، افزایش تعاملات خانوادگی، رفاقت نخبگانی تعهد محور، همراه پذیری، نگاه توحیدی به عالم، مشارکت پذیری، تکثر پذیری، رشد عقل ذوقی، همراه پذیری سیاسی، همراه پذیری دینی، ظرفیت جذب انواع استعدادها، مدیریت عاطفه، پناه بودن، تصمیم سازی

شکل شماره ۱: مضامین پایه استخراج شده

پس از استخراج مضامین پایه، آن‌ها را متناسب با اهداف پژوهش پالایش کرده، موارد مشابه و مربوط به هم در قالب یک مضمون سازمان یافته ادغام شد. برای مثال مفاهیم دغدغه مندی انقلاب، دفاع از انقلاب، بی تفاوت نبودن نسبت به آرمان‌های انقلاب، انقلابی بودن، تظاهر انقلابی، جهاد انقلابی، محتوای انقلابی، تصویرسازی انقلابی، که در مضمون تقویت گفتمان انقلاب اسلامی ادغام شدند. در نتیجه از ۲۸۵ مضمون پایه تعداد ۱۴۸ مضمون سازمان یافته استخراج شد که در جدول شماره دو، ۱۵ مورد از ۱۴۸ مضمون سازمان یافته پالایش شده به صورت تفصیلی و همراه با متن مصاحبه مربوط به آن به عنوان نمونه ارائه شده است:

جدول شماره ۶: مضامین سازمان‌یافته استخراج شده

ردیف	متن مصاحبه	مضمون سازمان‌یافته
۱	هیئت باید انقلابی باشد، هیئت بی طرف و خنثی نمی‌تواند باشد چون باید گفت‌مان انقلاب را تقویت کند	تقویت گفت‌مان انقلاب اسلامی
۲	هیئت‌های دانشجویی به نظر من چند ویژگی دارند که آن‌ها را ماندگار می‌کند، یکی گفت‌مان خود سیدالشهدا است مسئله ظلم ستیزی و عدالت طلبی و دفاع از مظلوم گفت‌مان‌هایی است که در هیئت وجود دارد	گفت‌مان امام حسین
۳	امروز به تعبیر شهید مطهری که شمر زمانت را بشناس افراد باید دشمن روز خود را بشناسند	دشمن‌شناسی
۴	کسانی را هم داریم که رابطه عمیق‌تری با هیئت دارند، رفت و آمد محکم‌تری داشتند، نقش مؤثرتری داشتند، هیئت ما را مسئولیت پذیر می‌کند	مسئولیت‌پذیری
۵	فرد در زمان دانشجویی ادعای عدالت طلبی و در مقام مطالبه حق بوده ولی الان که به مسئولیت‌هایی در کشور رسیده، معلوم می‌شود تربیت، درست صورت نگرفته و هنگامی که موقعیت کار خلافی پیش بیاید، ماهی‌گیر خوبی است، بر این اساس نیروی استاندارد هیئت باید تقوا داشته باشد	باتقوا
۶	لذا اگر ما بخواهیم دانشجوی تراز انقلاب اسلامی را تعریف کنیم می‌گوئیم دانشجویی که توانسته است خودش را در بستر دانشگاه کارایی و کارآمدیش را حفظ کند و یک عنصر به قول راحتش به درد بخور باشد	کارآمدی فردی
۷	آدم‌ها زود می‌گذرند. در خیلی از فضاها، اجتماعات مؤمنین ممکن است لطمه ببینند، این‌جا کم آسیب است، این‌جا ساحتی است که بزرگ ما هرچه داشت، داده است. هرچه داشت داده است، تو چه داری بدهی؟!	ایثار
۸	هیئت یعنی قیامی که آن خلوص و توجه ناب به حضرت حق در آن باشد، توجه به ولایت و امام زمان در آن باشد، یک مسئله‌ای که امر مالی به آن تعلق نمی‌گیرد تبرعا و خالصا لوجه الله در آن کار می‌کنید	اخلاص در نیت
۹	هیئت مخاطب را به امام گره می‌زند و این گره زدن هم ظاهری نیست و گره در عمیق‌ترین لایه‌های وجود انسان است	علقه وجودی به اهل بیت
۱۰	واقعاً سرمایه‌ای است که آن دانشجوی کمتر مذهبی هم برای امام حسین و عاشورا وقت می‌گذارد و امام حسین را دوست دارد	محبت به اهل بیت

ردیف	متن مصاحبه	مضمون سازمان یافته
۱۱	مبنای ورودش این است، این باب باب حجت است. اگر امام را فهمیدی، آن وقت در معیت با امام مسیر را شروع می‌کنی و بقیه‌اش را می‌روی این قدر چارچوب امام‌ها را فهم می‌کنی، یک وقت برمی‌گردد و می‌گوید «آنت مهدی». ما در به در تو بودیم.	همراهی ولی
۱۲	این جوری امام حسین خواهان دارد. گیر من دانشجو. گیر تو هست؟! حالا کلاس بگذاریم و بگوییم ما نیستیم!	تواضع در برابر امام
۱۳	نتوانسته امام حسین را به معنای اتم و کامل خودش بشناسد و درک کند امام حسینی که برای اقامه حق، برای نهی از منکر، برای دفاع از مظلوم، در صحنه کربلا می‌آید	ولایت‌مداری و امام‌شناسی
۱۴	همین این که از آغوش ولایت امام در نرفته است، یک کم آمده است و همه گفتند نوکرت هستیم، چاکرت هستیم، همین مقدار را هم او تربیت کرده است. اصلاً او ایستاده است، همه تربیت عالم دستش است	تربیت ولایی
۱۵	شما در هیئت زائر امام هستی اینجا حضور در هیئت، حاضر بودن محضر امام است	رعایت ادب حضور و جذب محبت اهل بیت

پس از استخراج مضامین سازمان یافته، آن‌ها را مجدداً مورد پالایش قرار داده و در ۱۱ عنوان کارکرد تربیتی (مضمون فراگیر) تقسیم‌بندی شدند. این کارکردها شامل تربیت عبادی و اعتقادی، تربیت اخلاقی، تربیت ولایی، تربیت معنوی، تربیت سیاسی، تربیت انقلابی، تربیت تشکیلاتی، تربیت عاطفی، تربیت هنری، تربیت اقتصادی و حرفه‌ای می‌شود. علاوه بر این، یافته‌های فرعی نیز از مضامین سازمان یافته استخراج شد که شامل اهداف تربیت در هیئت، علل و عوامل تربیت در هیئت، ماهیت تربیت در هیئت، زمینه تربیت در هیئت، ماهیت هیئت می‌شود. این یافته‌ها به طور خلاصه در جدول شماره ۴ نمایش داده شده است. فراوانی هر یک از موارد استخراج شده در جدول شماره ۳ ارائه شده است:

نقش هیئت های دانشجویی در تربیت دانشجوی تراز انقلاب اسلامی

جدول شماره ۷: فراوانی مقوله ها

مقوله ها	فراوانی
تربیت عبادی و اعتقادی	۱۰۷
تربیت اخلاقی	۳۷
تربیت ولایی	۵۶
تربیت معنوی	۱۶
تربیت سیاسی	۱۹
تربیت انقلابی	۱۰۵
تربیت تشکیلاتی	۱۳۳
تربیت اجتماعی	۱۱۳
تربیت عاطفی	۴۸
تربیت هنری	۴
تربیت اقتصادی و حرفه ای	۷۶
اهداف تربیت در هیئت	۲۵
علل و عوامل تربیت در هیئت	۶۰
ماهیت تربیت در هیئت	۶۰
زمینه تربیت در هیئت	۱۴
ماهیت هیئت	۱۲۷

جدول شماره ۸: نقش هیئت های دانشجویی در تربیت دانشجوی تراز انقلاب اسلامی

کارکرد تربیتی هیئت دانشجویی	تربیت	مقوله ها
کارکرد تربیتی هیئت دانشجویی	تربیت عبادی و اعتقادی	متدین، باتقوا، تعظیم شعائر الهی، تذکار، تربیت اعتقادی، حق مداری، توکل، توسل، اهل مسجد و عبادت، افزایش معرفت دینی، دشمن شناسی، قیام برای خدا، توحیدمداری، عدالت طلبی، توجه به معاد، ملتزم به مبانی اسلام، خودشناسی
	تربیت اخلاقی	عدم منفعت طلبی، ایثار، اخلاص در نیت، ساده زیستی، تواضع
	تربیت ولایی	علقه وجودی به اهل بیت، محبت به اهل بیت، همراهی ولی، رعایت ادب حضور و جذب محبت اهل بیت، امام حسینی بودن، تواضع در برابر امام، ولایت مداری و امام شناسی

پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی

تربیت معنوی	اتصال قلبی به شهدا، خودسازی، اهل مناجات، معنوی شدن
تربیت سیاسی	بصیرت‌افزایی، موضع‌گیری صریح سیاسی، کنش سیاسی صحیح، تحلیل سیاسی داشتن، میهن دوستی
تربیت انقلابی	تقویت گفتمان انقلاب اسلامی، تقویت جهت‌گیری تمدنی، مطالبه‌گری، نفی طاغوت کردن، ایستادگی و مقاومت، تحول‌آفرین، شهادت‌طلبی، آرمان‌گرایی، ثبات‌قدم، حمایت جبهه حق
تربیت تشکیلاتی	مسئولیت‌پذیری، جریان‌سازی، هدایت‌گری، متعهدبودن، مدیریت مبتنی بر نفوذ بر قلب‌ها، یادگیری تشکیلاتی، تجربه‌ورزی تشکیلاتی، هدف‌مندی، شاگردپروری، تکلیف‌گرایی، ولایت‌پذیری تشکیلاتی، کار تشکیلاتی، تعامل تشکیلاتی، زیست تشکیلاتی، انس و مراوده با هیئت
تربیت اجتماعی	کنشگر اجتماعی، روحیه خدمت به مردم، قدردان بودن، ایجاد حرکت اجتماعی، مواسات، هویت بخشی، روحیه برادری، همدلی کردن، اعتبار اجتماعی، تعامل اجتماعی، سبک زندگی هیئتی، وحدت‌آفرینی، حل مشکلات جامعه، تقویت روحیه همکاری
تربیت عاطفی	تامین نیاز عاطفی، تخلیه عواطف و هیجانات، تحریک عواطف مثبت، انگیزه‌بخشی، عزتمندی، رشد عاطفی، مدیریت عواطف، معنایابی رنج، کمال یابی، امید به آینده، رشد یافتگی، افزایش تمایلات دینی
تربیت هنری	ترکیب هنر در برگزاری هیئت
تربیت اقتصادی و حرفه‌ای	درک مسائل اقتصادی، کمک مالی، ایجاد بینش اقتصادی، فعالیت اقتصادی، ایجاد تعاونی‌ها، کارآمدی فردی، عامل بودن، نیازشناسی، برنامه‌ریزی، مدیریت کردن، مهارت هماهنگ‌سازی، کار همه‌جانبه، خلاقیت و ابتکار، راهبری کردن، قدرت تصمیم‌گیری
اهداف تربیت در هیئت	شکوفایی فطرت، عبودیت، آدم‌سازی، رشد و تقرب الهی، اشاعه محبت اهل بیت، تهذیب نفس

علل و عوامل تربیت در هیئت	تربیت مبتنی بر الگوسازی، محیط سالم، وجود جمع مومنانه، ایجاد بستر رشد و ارتباط، شور و نشاط جوانی، دانشگاه اسلامی، توفیق الهی
ماهیت تربیت در هیئت	مردمی بودن، نظام‌مند بودن، جامعه‌محوری، جهت‌دار بودن، تربیت غیررسمی، شخصیت‌سازی
زمینه تربیت در هیئت	هویت توفیق، تصویرسازی مثبت، سبک زندگی دینی خانوادگی
ماهیت هیئت	نهاد اجتماعی، انعطاف‌پذیری، تکررپذیری، همراه‌سازی، جهت‌گیری اسلامی، گفت‌وگو با امام حسین، مجمع عمومی تشکیلات دانشگاه، محوربودن روضه، کارخانه انسان‌سازی، رفاقت خالصانه، درمانگر روح، تناسب نظر و عمل، گستره جغرافیایی وسیع، اجرایی بودن، ظرفیت جذب انواع استعدادها

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

پژوهش حاضر با هدف شناسایی نقش هیئت‌های دانشجویی در تربیت دانشجوی تراز انقلاب اسلامی انجام شد. در راستای این هدف پس از مطالعه و بررسی منابع کتابخانه‌ای و منابع علمی الکترونیکی، لیستی از ویژگی‌های دانشجوی تراز انقلاب اسلامی شناسایی، دسته‌بندی و ارائه شد. ضمن اینکه بر اساس داده‌های منتج از مصاحبه‌ها، علاوه بر تایید این موارد، ۱۳ ویژگی دیگر نیز برای دانشجوی تراز انقلاب اسلامی شناسایی شد و ارائه گردید که در مجموع ۸۲ مولفه برای دانشجوی تراز انقلاب اسلامی ارائه شد که در موقله‌های زیر دسته‌بندی شد: ویژگی‌های عبادی و اعتقادی، ویژگی‌های اخلاقی، ویژگی‌های سیاسی، ویژگی‌های اجتماعی، ویژگی‌های علمی، ویژگی‌های عملی و حرفه‌ای. یکی از عواملی که در شناسایی ویژگی‌های دانشجوی تراز انقلاب اسلامی تاثیرگذار بود فضای مذهبی و انقلابی دانشگاه‌های مورد بررسی مانند دانشگاه جامع امام حسین علیه السلام و دانشگاه امام صادق علیه السلام و مصاحبه با افرادی بود که مذهبی، انقلابی، آشنا به رهنمودهای رهبران انقلاب، صاحب نظر، مرتبط با فضای علمی و دانشگاهی و مرتبط با فضای هیئت‌های دانشجویی بودند. نکته دیگری که در شناسایی این ویژگی‌ها موثر بود، ماهیت و رویکرد انقلابی خود هیئت‌های دانشجویی بود. خط مشی کلی هیئت‌های دانشجویی، چه آن‌ها که

به طور مستقل فعالیت دارند و چه آن‌هایی که زیر مجموعه بسیج دانشجویی فعالیت دارند، در راستای اهداف انقلاب اسلامی می‌باشد. بنابراین، مواردی برای ویژگی‌های دانشجویی تراز انقلاب اسلامی احصا شد که تمام جنبه‌های انقلاب از جمله اعتقادی، سیاسی، اجتماعی و غیره را دربرمی‌گیرد. موضوع دیگری که از داده‌های مصاحبه بدست آمد این بود که برای بیان ویژگی‌های دانشجویی تراز انقلاب اسلامی یا دانشجوی انقلابی بیش از اینکه به صورت دقیق و در قالب موارد و اصطلاحات صحبت کرد، باید برای آن یک طیف در نظر گرفت زیرا تعریف دقیق مساوی است با محدود کردن دایره در تراز انقلاب بودن که در این صورت خیلی از دانشجویانی که شاید به ظن ما انقلابی نباشند و در قالب ویژگی‌های ذکر شده قرار نگیرند اما در واقع از نگاه امامین انقلاب، انقلابی باشند.

در رابطه با سؤال دوم پژوهش که بر نقش تربیتی هیئت‌های دانشجویی می‌پرداخت، بر اساس کار میدانی و مصاحبه‌های انجام شده، یافته‌های پژوهش نشان داد که هیئت‌های دانشجویی علاوه بر کارکردهای دیگری که در سطح دانشگاه و جامعه می‌توانند داشته باشند، در ۱۱ کارکرد تربیتی نیز نقش ایفا می‌کنند که عبارتند از تربیت عبادی و اعتقادی، تربیت اخلاقی، تربیت ولایی، تربیت معنوی، تربیت سیاسی، تربیت انقلابی، تربیت تشکیلاتی، تربیت اجتماعی، تربیت عاطفی، تربیت هنری، تربیت اقتصادی. بر اساس توجه به میزان فراوانی کارکردها و نقش‌های تربیتی هیئت مشخص شد که در تربیت دینی، ۱۰۷ مرتبه به تربیت عبادی و اعتقادی، پس از آن تربیت ولایی با ۵۶ فراوانی و تربیت اخلاقی با ۳۷ و تربیت معنوی با ۱۶ فراوانی مورد توجه قرار گرفته‌اند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های شاکری (۱۳۹۴) و غفاری هاشجین و دیگران (۱۳۹۱)، همسو است. موضوع تربیت ولایی کاملاً ابداعی و بر اساس داده‌های پژوهش منتج شده است. تربیت معنوی نیز در پژوهش‌های ماقبل اشاره نشده بود. تربیت سیاسی با ۱۹ فراوانی با کارکرد سیاسی در پژوهش‌های غفاری هاشجین و دیگران (۱۳۹۱)، شاکری (۱۳۹۴)، سرخوش (۱۳۹۴)، احمدی (۱۳۹۶)، اسمعیلی حسین آباد (۱۳۹۹)، همسو بود. تربیت انقلابی با ۱۰۵ فراوانی به طور غیرمستقیم با مواردی که در پژوهش‌های غفاری هاشجین و دیگران (۱۳۹۱)، شاکری (۱۳۹۴)، سرخوش (۱۳۹۴)، احمدی (۱۳۹۶)، اسمعیلی حسین آباد (۱۳۹۹)، در زمینه کارکرد سیاسی آورده شده، همسو است اما در بیشتر موارد تازگی دارد. تربیت تشکیلاتی با ۱۳۳ فراوانی نسبت به سایر

کارکردهای تربیتی شناسایی شده بیشترین توجه را به خود اختصاص داده است. این یافته نمونه همسویی در پیشینه پژوهشی نداشت. تربیت اجتماعی با ۱۱۳ فراوانی با یافته‌های پژوهش‌های غفاری هاشجین و دیگران (۱۳۹۱)، شاکری (۱۳۹۴)، سرخوش (۱۳۹۴)، احمدی (۱۳۹۶)، اسمعیلی حسین آباد (۱۳۹۹)، تا حد زیادی همسو است. تربیت هنری با ۴ فراوانی با نتایج پژوهش غفاری هاشجین و دیگران (۱۳۹۱)، نیز با ذکر نکات متفاوتی نسبتاً همسو بود. تربیت اقتصادی و حرفه‌ای نیز با ۷۶ فراوانی جزو یافته‌های نوآورانه این پژوهش بود و نمونه خاصی در تحقیقات قبلی ندارد. علاوه بر کارکردهای تربیتی که از داده‌های پژوهش استخراج شد، مواردی از داده‌ها نیز به عنوان یافته‌های فرعی و کمک‌کننده به فهم نقش تربیتی هیئت‌های دانشجویی شناخته شدند. که عبارتند از: اهداف تربیت در هیئت شامل مواردی مانند: شکوفایی فطرت، عبودیت، آدم‌سازی، پرورش شخصیت، رشد و تقرب الهی، اشاعه محبت اهل بیت، تهذیب نفس می‌شود. علل و عوامل تربیت در هیئت، انگیزه‌مندی، تربیت مبتنی بر الگوسازی، محیط سالم، وجود جمع مومنانه، ایجاد بستر رشد و ارتباط، شور و نشاط جوانی، دانشگاه اسلامی، توفیق الهی را شامل می‌شود. ماهیت تربیت در هیئت شامل مردمی‌بودن، نظام‌مند بودن، جامعه‌محوری، انسان‌سازی، جهت‌دار بودن، تربیت غیررسمی، شخصیت‌سازی، می‌شود. زمینه تربیت در هیئت نیز، هویت توفیق، تصویرسازی مثبت، فعالیت فرهنگی، سبک زندگی دینی خانوادگی را شامل می‌شود. نهاد اجتماعی، انعطاف‌پذیری، تکرپذیری، همراه‌سازی، جهت‌گیری اسلامی، گفتمان امام حسین، مجمع عمومی تشکیلات دانشگاه، محوربودن روضه، کارخانه انسان‌سازی، رفاقت خالصانه، درمانگر روح، تناسب نظر و عمل، گستره جغرافیایی وسیع، اجرایی بودن، ظرفیت جذب انواع استعدادها، ماهیت هیئت را شکل می‌دهند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد با توجه به ویژگی‌هایی که برای دانشجوی تراز انقلاب اسلامی مطالعه و بررسی شد، هیئت‌های دانشجویی به طور کل یک ماهیت انقلابی دارند و علاوه بر تاثیر بر جنبه‌های مختلف عبادی و اعتقادی، اخلاقی، معنوی، سیاسی، انقلابی، اجتماعی و اقتصادی و حرفه‌ای، بر جنبه‌های تشکیلاتی، عاطفی و هنری دانشجوی تراز انقلاب اسلامی نیز تاثیر گذاراند.

Refernce

- Abolhasani, Seyed Rahim. (2009). Functions of Student Organizations. Politics Quarterly. Volume 39, Issue 4, pp. 1-23.[In Persian]
- Ahmadi, Abolfazl. (2015). A sociological study of the relationship between lifestyle and religious bodies. Journal of Cultural Engineering, No. 83, pp. 10-40.[In Persian]
- Ahmadi, Esmat. (2017). Studying the Functions of Student Religious Boards in Universities: A Case Study of Shahed and Sharif Industrial Universities. Master's Thesis. Faculty of Humanities, Shahed University.[In Persian]
- Bagheri, Khosrow. (2007). A second look at Islamic education, volume one, 17th edition. Tehran: Madrese.[In Persian]
- Bagheri-Karachi, Amin; Abbaspour, Abbas; Aghazadeh, Ahmad. (2012). Designing a competency model for Islamic University graduates for service orientation and meeting the needs of society. Management in Islamic University, First Year, No. 3, pp. 503-520. [In Persian]
- Bankipourfard, Amir Hossein; Qamschi, Ahmad. (2005). Education from the perspective of the Supreme Leader: His Holiness Ayatollah Khamenei. Volume 1, Second Edition. Tehran: Tarbiat Islamica Publishing House, Educational Studies Research Institute. [In Persian]
- Daei-Daei, Mohammadjdid. (2017). Designing a model of interaction between religious delegations: A case study of Qazvin delegations. Master's thesis. Faculty of Culture, Social and Behavioral Sciences, Baqir-ul-Uloom University. [In Persian]
- Daftar Hafz ve Neshar Asar Hozrat Ayatollah Khamenei, <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=33445>. [In Persian]
- Daftar Hafz ve Neshar Asar Hozrat Ayatollah Khamenei, <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=24635>. [In Persian]
- Daftar Hafz ve Neshar Asar Hozrat Ayatollah Khamenei, <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=49448>. [In Persian]
- Daftar Hafz ve Neshar Asar Hozrat Ayatollah Khamenei, <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=39877>. [In Persian]
- Delshad Tehrani, Mustafa. (2006). A Journey in Islamic Education. Tehran: Darya. [In Persian]
- Faraji, Jahangard. (2013). Investigating the functions of religious bodies in crime prevention. Master's thesis, Faculty of Law, University of Qom. [In Persian]
- Formahini-Farahani, Mohsen; Safavi, Seyyed Alireza. (2012). Components of the model of desirable student culture in the Quran and Sunnah. Culture in Islamic University, Year 2, No. 2, pp. 81-102. [In Persian]
- Ghafari Hashjin, Zahed; Morshidizadeh; Ali, Khodadadi; Haniyeh. (2012). The role of religious bodies in Tehran in the process of victory of the Islamic Revolution. Bi-Quarterly Scientific Research Journal of Political Science, Year 8, Issue 2, pp. 63-82. [In Persian]
- Gharibi, Ahmad Reza. (2019). The Role of Spirituality and Ethics in Educating Students in the Era of the Islamic Revolution. National Conference on the Second Step of the Islamic Revolution; The Mission of Universities. Isfahan, <https://civilica.com/doc/1248303>. [In Persian]

- Hajipour, Elham; Shams-al-Dini, Maryam; Hassani Karimabad, Ashkan. (2018). Characteristics of the product of the Islamic Revolution University from the perspective of the Supreme Leader. The First Festival of the Best Scientific Writings of Islamic Humanities, Allameh Jafari Special Award, <https://civilica.com/doc/922805>. [In Persian]
- Hosseini Zarkoei, Seyyed Ali. (2019). The role of religious bodies at the level of the Islamic Revolution in the growth and excellence of the family based on the hadith and the life of the Ahlul Bayt (peace be upon them). Master's thesis. Faculty of Theology, Islamic Studies and Guidance, Imam Sadiq University. [In Persian]
- Hosseini, Seyyed Abolhassan. (2009). Explaining the formation contexts, organizational characteristics and functions of religious bodies. Master's thesis. Faculty of Islamic Studies and Management, Imam Sadiq University. [In Persian]
- Jafarzadeh, Mojtaba; Razini, Ruhollah; Motiei, Meysam. (2019). Evaluating the performance of university religious boards based on the importance-performance analysis approach. *Culture in Islamic University*, 10(34), pp. 103-126. [In Persian]
- Jamshidi Bandari, Habib. (2018). The Function of Religious Bodies in Maintaining the Ashura Movement in the Last One Hundred Years. Master's Thesis. Faculty of Literature and Humanities, Kharazmi University. [In Persian]
- Keshtkar, Mehran; Norouzi, Khalil. (2016). The conceptual model of the Islamic University from the perspective of the Supreme Leader of the Islamic Revolution. *Basij Strategic Studies Quarterly*, No. 73, pp. 5-27. [In Persian]
- Majdal Ashrafi, Seyyed Mansour. (2005). The social function of religious bodies. *Khimeh Monthly*, No. 21, pp. 14-15. [In Persian]
- Mazaheri, Mohsen Hessem. (2008). *Shiite Media: Sociology of Mourning Rituals and Religious Bodies in Iran*. Tehran: Islamic Propaganda Organization, International Printing and Publishing Company. [In Persian]
- Mehri, Bahar; Ahmadi, Abolfazl. (2014). A sociological study of the functional changes of religious bodies. *Quarterly Journal of Cultural Engineering*, No. 80, pp. 27-55. [In Persian]
- Mohadsi, Javad. (1374). *Fareang Ashora*. Taharan: Neshar Maruf. [In Persian]
- Mosoye Khmini, Ruh Ollah. (1389). *Sahifeh emam: Majmue Asar Emam Khmini, Bianat, piameya, mosahebeheya, ahkam, ejazat sharei venameh cpeha*, jold npashtam, chap panjam. Taharan: Mwseseh Tanzim Vaneshar Asar Emam Khmini. [In Persian]
- Najran Toosi, Hamed; Fateh Rad, Mehdi; Barzanuni, Mohammad Ali; Hassani Ahangar, Mohammad Reza; Mohammadi, Abolfazl. (2017). The University Model of the Islamic Revolution. *Quarterly Scientific and Research Journal of Islamic Management*, Year 25, Issue 3, pp. 21-52. DOR: 20.1001.1.22516980.1396.25.3.2.0. [In Persian]
- Najran-Toosi, Hamed; Fateh-Rad, Mehdi; Barzanuni, Mohammad Ali. (2019). *Taraz Islamic Revolution University*. Tehran: Imam Hossein University Printing and Publishing Institute. [In Persian]
- Rozat, Gholamhossein; Gholizadeh, Isa. (1400). Competency model of faculty members of Taraz Islamic Revolution University. *Management in Islamic University*, Year 10, Issue 2, pp. 303-324. [In Persian]

- Saeedi Rezvani, Mahmoud; Bagholi, Hossein; Mohajer, Abdollah. (2014). Evaluation of the educational output of religious bodies: Case: Mashhad city. Two quarterly scientific research journals of Islamic education, vol. 9, no. 18, pp. 95-117. [In Persian]
- Sarkhosh, Saadallah. (2015). Participation of individuals in religious bodies and social vitality: A case study of Hamedan city in 2014. Journal of Soft Power Studies, 5 (12), pp. 99-110. [In Persian]
- Shakeri, Shima. (2015). The Role of Religious Bodies in Education. Master's Thesis, Faculty of Literature and Humanities. Shahid Bahonar University of Kerman. [In Persian]
- Shiroudi, Morteza; Shiroudi, Mohammad Sajjad. (2017). Sociological Effects of Religious Bodies on the Components of Political Participation in the Islamic Republic of Iran. Islamic Politics Research, Vol. 11, pp. 85-112. [In Persian]
- Supreme Council of Cultural Revolution. (2013). Document on the Islamization of Universities. [In Persian]
- Supreme Council of Education. (2011). Theoretical foundations of fundamental transformation in the formal public education system of the Islamic Republic of Iran. [In Persian]
- Zolfaghari, Shahroz. (2019). Taraz Islamic Revolution University. Tehran: Ashja. [In Persian]

